

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 68.

V Ljubljani, v sredo 24. novembra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Mestna hranilnica ljubljanska.

Pred kratkim se je pečal občinski svet ljubljanski z obrestno mero ljubljanske hranilnice. Vsak rodoljub mora želeči, da bi imeli Slovenci denarni centralni zavod, kakor ga imajo Nemci v Kranjski hranilnici, saj mora vsakdo pripoznati, da je razvoj naroda odvisen od finančnih sil, s katerimi on razpolaga. Občinski svet je sklenil, pridržati dosedanje obrestno mero 4% za vloge, plačevati rentni davek 1½%, to je 1½ kr. od gld. od naraslih obrestij, ter s tem davkom ne obremeniti vlagateljev, to je tistih, kateri nosijo denar v hranilnico, ker ga imajo odveč. To so sklenili tudi vsi drugi denarni zavodi, razun Kranjske hranilnice v Ljubljani. Ta bode sicer plačevala sama 1½% rentnega davka, to je od 4 gld. obrestij 6 kr., obrestovala bo pa vloge po 390%, tako dajala bode samo 3 gld. 90 kr. ter na ta način odtegnila od obrestij 10 kr., kar znaša 2½%. Mej tem ko je treba plačevati za rentni davek 1½%. Ostanje ji tedaj 1%; tako je 4 kr. na dobrem. Kako se bode ta korak opravičeval, smo radovedni. Morebiti misli Kranjska hranilnica že na prihodnje deželne in občinske doklade na rentni davek. Toda do sedaj jih še nimamo. To eventualno stališče bi bilo nekako opravičeno. Vsi denarni zavodi so pa nasprotno sklenili, ne povišati obrestij od hipotekarnih dolgov, razun Mestne hranilnice. Ta je sklenila, tirjati od novih dolgov na mesto dosedanjih 4½% — 4¾%.

Opravičeno je pa ravnateljstvo pri starih in pri konvertovanih dolgovih obdržati po svoji previdnosti staro obrestno mero 4½%. Kakor smo prijatelji narodnega zavoda, vendar moramo izjaviti, da se ne strinjamo s tem korakom, ki gotovo ne bode koristil narodni stvari. To povečanje obrestij pri dolgovih zadene v prvi vrsti tistega, ki je že v stiski, največkrat našega kmeta, to je ljudstvo. Nobena hranilnica ni v to

ustanovljena, da bi pred vsem izkazovala velik dobiček. Namen hranilnice je, pomagati onim, ki potrebujejo denarja, da se jim ta kolikor mogoče ceno da, varčujočim pa ponudi prilika, plodno naložiti denar, katerega so si prislužili. Breme pa tistemu še naložiti, ki je že itak težko nosi, se ne pravi reševati socialna vprašanja. Če rije kmet vedno bolj v dolgove, je to v gospodarskem življenju velike važnosti. Hranilnica pa ne sme brez prave potrebe kaj tacega pospeševati, saj bi je plačevanje rentnega davka toliko ne stalo in bi gotovo prišla prej ali slej do željenega cilja. Na tak način se pospešuje le tuj konkurenčni zavod, če se ondi ceneje dobiva denar, kakor pri narodnem. Tudi ni dobro, ako se dobiva preveč vlog, katerih ne bo morebiti mogoče naložiti po 4¾%, a plačevati bo treba vendar 4%. Pri denarnih vprašanjih gleda ljudstvo na vsak krajcar.

Ker smo že pri obrestnih merah, si dovoljemo o tem izraziti svoje mnenje. Obrestna mera za posojila, kakor za vloge, je veliko previsoka. Seveda, če se obrestuje vloženi kapital po 4½%, mora se izposoditi najmanj za 5%, nekatere celo za 5½%. Kako bo pa dolžnik izhajal, če mora poleg obrestij plačevati še amortizacijo kvoto 1—1½%? To je naravnost nemogoče, in s tem ljudstvu ni veliko, ali celo nič ni pomagano. Ako bi se obrestna mera od vlog povsod znižala na jednako mero, recimo 4%, bi tudi povsod obrestna mera dolgov ne znašala več, ko 4½%. Na Tirolskem so celo znižali na 3%, tako da je kredit zelo po ceni. Kaj čuda, če si potem dežela, oziroma ljudstvo, v gospodarskem oziru lahko pomaga. Ne škodovalo bi, ako bi naši denarni zavodi to vprašanje skupno obravnavali, vsaj se gre tu za naše ubogo ljudstvo, kateremu je treba pomagati. Mestna hranilnica naj bi vzajemno z drugimi zavodi tu prevzela inicijativo.

Vsak rodoljub mora želeči, da se Mestna hranilnica razvija in kmalo kaže sad svojega delovanja. Sicer bi se bilo to že zdavnaj zgodilo, ako bi bili politično jedini, dasiravno se je pri ustanovitvi toliko grešilo in bi bila hranilnica lahko 7 let poprej začela poslovati. Kaj pomeni doba 7 let pri denarnem zavodu, ni nam treba pojasnjevati. Rekli smo, da bi Mestna hranilnica hitreje in izdatneje uspevala, ako bi bili politično jedini in bi se taki neizrečeni politični kozli ne streljali, kakor se to že leta in leta godi in je sedaj prišlo tako rekoč na vrhunec svojega razvoja. Može, ki stoje na čelu Mestne hranilnice, naj bi bili jako previdni v političnem življenju. Da politično strankarstvo slabo vpliva na vsak mladi denarni zavod, menimo, nam sleherni pri-trdi, in to se je tudi videlo, ko so duhovniki izstopali iz Mestne hranilnice. Kako naj, na pr. ugodno vpliva na razvoj Mestne hranilnice, ako je res, da ima g. notar Gogala v hranilničnih prostorih ob mestnih volitvah svojo agitacijsko pisarno za narodno stranko. Istotako bi se juridično poslovanje hranilnice ne smelo samo na osebo jednega notarja koncentrirati; jednako merna razdelitev bi bolj koristila zavodu, saj imamo narodnih advokatov in notarjev dovolj v Ljubljani.

Znano je, kako ljubeznivo se Kranjska hranilnica ozira na Nemštvo v naši deželi. Ona je zrasla iz slovenskega denarja, in vendar kakó malo ozir na našo narodnost!

Ali ni naša sveta dolžnost, okleniti se konkurenčnega narodnega zavoda, Mestne hranilnice, ki, kakor sedaj razmere stojé, denar bolje obrestuje, kakor Kranjska hranilnica, in daje tako varnost, kakor država, kajti občina ne more poginiti, privatni zavod pa lahko ponesreči. A nasprotno je baje dolžnost vseh narodnih faktorjev, vplivati na to, da se denarni zavod ne zapletaj v politiko, in da se naj v narodni politiki ne

Kolesarjeve povesti.

(Črtice. — Spisal Iv. Ev. Ribič.)

(Konec.)

Pozno sem se šele vzbudil.

Oči so me pekle, v kolkih sem čutil bolečine, tilnik me je bolel in hrbet me je bolešno srbel. To sem imel od nemirnega preobračanja.

Zapustil sem ležišče in udobno sobico ter prekoračil še enkrat stopnice, katerim je še vedno manjkala tretja stopnja. V pivni sobi ni bilo nikogar. Prazne steklenice so stale po mizah, odpadki cigar in cigaret so ležali po tleh med lužami polite pijače in velikimi, neestetičnimi pljunki. Na mali stranski mizici so ležali razmetani v največjem neredu časniki... samo nemški...

Za nekoliko časa so se odprla vrata in prinesla mi je zajutrek — moja sinočna znanca, gospica Pavla. Drobni, podolgasti obrazek ji je bil še strhel, upadel, pod očmi so se ji črtali višnjevkasti polkrogi. Že itak male oči so se jedva svetlikale iz ozke špranje krmežljivih obrvij. Obleka je neredno stala na njej, beli nakladek na nizkih prsih in suhih ramah je imel madeže od vina.

Z zategnjenim, zaspanim glasom mi je voščila dobro jutro. Odzdravil sem ji.

V tem je vstopilo nekaj žensk. Glasno so govorile slovenski, jezeč se nad kočevskimi gostilnami, češ da jih nikjer ne morejo ali nočejo razumeti. Gospica Pavla je čudno spačila obraz pri njihovem vstopu in se zaničljivo ozrla na nje. Tiho jim je prinesla zahtevano pijačo. Potem je prisedla k meni.

„Čemu hodijo v Kočevje ljudje, ki niti pošteno govoriti ne znajo! Kdo naj razume ta čudni „Kauderwelsch“! S temi besedami je začela pogovor. Mislila je, da sem Nemec.“

„Pa vi, gospica, jih vendar razumete.“

„Sedaj jih moram, ker oče tako hoče...“

„Pozneje jih ne boste mogli več?“

„Jih ne bom hotela!“

„In kdaj bo to?“

„Kmalu. Kadar pustim to prozajično krčmarsko in kramarsko življenje in se omožim...“

„Jaz pa sem tega mnenja, gospica, da bi možu še bolj ugajali, ako bi znali — dva jezika.“

„Čemu?“

„Kakor se mi dozdeva, dobite izvestno izobraženega moža. Izobraženemu možu pa pristojna izobražena žena.“

Prijel sem jo za najbolj občutljivo žilico.

„Mislite li, da sem zabita neotesanka? Saj sem bila v šolah! Saj čitam knjige, časopise, naročena sem na „Wiener Mode“ in...“

„In govorite več jezikov...“

„Mi jih nij treba. Naša milozvočna nemščina mi zadostuje, me osrečuje. Drugega jezika nočem znati, ker ni nobeden tako lep, ko naša nemščina, ker se bojim, da bi s tujo govorico ne oskrunila svojega domoljubja, svoje žarke ljubezni do naše besede.“

Dekle se mi je zdelo komično. Na ustnih se mi je zazibal smehljaj.

„Jaz pa sem prepričan, da vas tisto navdušenje ne bo nikoli nasitilo, znanje slovenščine pa bi vam često dobro služilo.“

„Kaj, slovenščine? ... slovenščine? ...“

„Da, kot kranjska Nemka ste kolikor toliko odvisna od Slovencev. Kočevka ste, obkrožena od vseh stranij od Slovencev; z njimi pridete največ v dotiko... znanje slovenščine bi vam poleg materinščine največ koristilo.“

Suho telesce ji je vzdrgetal.

„Ni res, ni res... V našo gostilno zahaja več Lahov in Francozov, nego Slovencev, ako bi se kdaj učila kakega jezika iz potrebe, učila bi se laškega ali francoskega...“

Odprl sem usta, poslušal in strmel... naenkrat pa sem se glasno zasmel.

„Vi se smejete?! ...“ vse je trepetalo v njej. Jeza ji je stresala šibko telesce, male oči so se ji bliskale, upognila je telo, stiskala pesti, grizla tenke, posinjele ustnice, jaz pa sem se ji — smejal, krohotal iz vsega grla...“

delajo take politične otročarije, ki denarnemu zavodu desetkrat več škodujejo, kakor kaka materijalna izguba. Nadejali smo se, da bo vseslovenski shod poravnal dosedanja nasprotstva, nadejali smo se, da bode prišlo narodno finančno vprašanje v pravi tir, in da se bode v resnici koristilo posameznikom, kakor celemu narodu. A varali smo se. Toda še ni prepozno; mogoče je še vse poravnati, toda le, če ne bodo stali moške na čelu političnemu delovanju, ki odrekujejo celemu stanu pravico do javnega delovanja, zahtevajo pa ob enem vso njih požrtvovalnost. Na tak način ne pridemo naprej in le naši narodni nasprotniki se smejejo v — pest. V javnosti je treba resne volje in treznega mišljenja, a pred vsem — takta, katerega žali Bog Slovenci pri naših politikih tako pogostoma pogrešamo.

Toraj le pogumno naprej! Trezni narodnjaki na krov, da se bode v resnici dobro krmarila narodna ladija.

Izvirni dopisi.

Iz Zagorja ob Savi. 22. novembra.

Lepo popoldne, kakeršnih bi si želeli vsako leto meseca novembra, me je zvalo včeraj v Zagorje. Mikalo me je, zvedeti kaj počno vrli krščanski socialisti in njih „prijatelji“, namreč mokrač in Sokoli. Izvedel sem marsikaj zanimivega, kar Vam sporočim pri priliki. Danes Vam le naznam, da sem bil pri veselici v „Domu“, katera se je vršila v nedeljo večer. Vleklo me je ime Finžgar. Na vabilu je namreč stalo, da se bode predstavljala igra „Indijske sirote“, spisal Finžgar. In tega moža prištevam jaz dobrim slovenskim književnikom. Od predstave nisem pričakoval mnogo; a ravno v tem sem se varal. Jedno iznenadjenje je prišlo za drugim. V veliki dvorani, katero je z veliko požrtvovalnostjo na svoje stroške sezidal č. g. župnik Gross, stoji dobro narejen oder. Še pred igro se je oglasil domači orkester pod vodstvom č. g. kapelana Hybaška. Ta gospod, Čeh po rodu, ves gori za godbo. Igrati zna izvrstno vse inštrumente, in v enem mesecu je ustvaril v Zagorju orkester, ki bi delal čast Ljubljani. Še misliti si nisem mogel, da bodem slišal v Zagorju igrati s toliko preciznostjo skladbe Smetane in drugih mojstrov. A ne le orkester, tudi tamburaški zbor, ki se je zadnji čas „očistil“, se je ta večer nam predstavljal z jako finim in občutkov polnim udarjanjem. Najbolj me je pa osupnila dramatična predstava. Proslov je deklamovala krasna gospica V. Detelova z iskrenostjo in potrebnim povdarkom. Za izredno dobro predstavo si je pač največ zaslug pridobila gospa Milačeva. Priredila je vso lepo obleko. Izučila je male deklice sigurno nastopati in jasno govoriti in, ker je zadnji dan neki osebi sape zmanjkalo, prevzela je sama njeno vlogo ter predstavljala „vražarico“ res dovršeno. To je mimika, to naglašanje! Slišal sem, da je bila g. Milačeva nekdanja učiteljica igralcu Boršniku. Prav verjetno; umetnosti in živahnosti ni nič izgubila, kakor je pokazala sinočna predstava. Take veselice so ljudstvu res v zabavo in poduk. Kako blažilna in srce povzdigovalna je bila veselica v „Domu“, kako nizka, dušo morilna pa je bila isti čas plesna mokraška veselica v sosednji hiši, od koder se je razlegalo, divje tuljenje! Na svoje oči in ušesa sem ta večer okusil razloček med kristijani in nekrščanskimi Indijani. Kdor ni bebec, mora spoznati, v katerem domu naj se omikuje slovensko ljudstvo, da mu omika pomore do blagostanja in duševnih vrlin. Živeli krščanskosocialni Zagorci!

V Gorici, dne 22. novembra. (Napad. — „Slogini“ zavodi) V četrtek popoldne se je raznesla z bliskovo hitrostjo po mestu vest, da je 76letni Kraševac, po imenu Knez, napal z bodalom mestnega tajnika Vechia. Knez je živel veliko let v Trstu in posloval skupno z Vechijem v istem zavodu. Prvi je imel denar in lepo hčerko, drugi potrebo. Nato se je poslednji preselil v Benetke, kjer je tržil z gobami, a kmalu je zapravljal vse imetje Knezovo; govori se o 25.000 gld. Tudi Knezova hčerka je bila v Benetkah pri njem, a kaj je sedaj z njo, to dožene sodnijska preiskava. Mestni tajnik je naredil s Knezom pogodbo, da mu bode dajal na dan

po 2 gld., kar se je iz početka tudi vršilo; a kmalu so zaostajali novci in Knez je v četrtek čakal tajnika, idočega iz urada domov. Vročil mu je pismo s strogo zahtevo, da je prečita, a med tem ga je šestkrat z bodalom zabol. Slovincu Kotniku, ki je bil slučajno v kavarni „Commercio“, kjer se je vse to vršilo, ima se gospod tajnik zahvaliti, da ni toliko dobil, da bi bil na licu mesta mrtev obležal, dvomljivo pa je, če še sploh okreva. In tudi če okreva, nastane proces, ki bode menda malo časten za gospoda mestnega tajnika.

Slovensko šolo v Gorici bode vendar enkrat moralo sprejeti mesto v svoje oskrbovanje, tako smo si mislili minoli teden. Dva okrajna gospoda nadzornika imela sta nalog, da poiščeta in najmeta prostore za označeno šolo, kjer jih dobita, ter da stavita predloge na kompetentno mesto v tem oziru. Gospodje v Trstu, poučeni po somišljenikih v Gorici, so bili namreč uverjeni, da v Gorici ni dobiti takih prostorov za noben denar. A gospodje so se preračunili. Označena nadzornika sta prostore našla in stavila svoje predloge. To je pa gospodo v Trstu osupnilo; zato je — kaka logika! — zaukazalo, da se pregledajo še enkrat prostori v zloglasni Cattinellijevi kosarni, niso li sposobni za slovensko šolo. Podturnci sami nočejo pošiljati otrok v ono šolo, ker jim je predalet, dasi leži v Podturnskem predmestju; a modra komisija bode menda dognala, da je ono poslopje dobro za slovensko mladino, katera bi morala od vseh krajev mesta tja zahajati. Za Slovence bi moralo biti pač vse dobro!

V tem tednu smo se pa prepričali, da je vse to bila le spletkarjaška gospode, in da se komedija s slov. ljudsko šolo v Gorici začne iznova. Vender pa je to razburilo našo inteligenco in naše kroge tako, da so se gospodje najbrže tudi v tem preračunili. Ne vemo, kako mislijo naši poslanci v tej zadevi, a izvestno je, da bodo slišali mnenje slovenskega ljudstva, ki je tako, da je bode treba v pošteve jemati. A izvestnim gospodom v Trstu ne bodo nasledki tega mnenja po godu.

Ob Sočinih bregovih, 20. nov. Odgovora „Soči“ niste sprejeli. Ako misli „Slovenski List“ s tem ustreči dobri stvari na Goriškem, je prav tako. Samo bojimo se, da bo treba za nekoliko let pisati, ko bo prepozno. Opominjati, svariti, odkrivati zlorabo narodnosti in skrivne načrte je treba tedaj, ko je še upanje, da se zlo zabrani. S početka, dokler zlo ni še pognalo globokih korenin, je dolžnost časopisju, oglašati se. Tam na Kranjskem imate dovolj izgledov, kako so časopisi bobnali v svet potem šele, ko je bilo prepozno. Možem, ki stopajo v javnost, je potrebno v začetku gledati na prste in zasledovati njih namere. Toda o tem dosti!

Vprašanje o goriškem nadškofu je nekoliko potihnilo. Malo modro so pisali nekateri slovenski časopisi o tem vprašanju. Pokazali so, na niso diplomatski. O prihodnjem nadškofu ne zahtevamo družega, nego li pravičnosti. Posebno pa pričakujemo, da bode prihodnji nadškof pravičen v narodnem oziru, tako da se bodo slovenske vloge slovensko reševalo in ne nemško. Zdaj, ko se bije na Dunaju boj za narodnost, bi bilo silno nevarno, duhovščino siliti, da nemški uraduje in nemške zapisnike sestavlja. Italijanski duhovniki imajo pri goriškem ordinarijatu svoje narodne pravice, slovenski pa še ne. Nadejamo se, da bo prihodnji nadškof to krivico popravil in pravičnega se pokazal slovenski duhovščini.

Zbolel je okrajni nadzornik v Tolminu in leži nevarno bolan v Gorici pri svojem sinu, voditelju kmetijske šole. Ni menda upanja, da bi ozdravel, ker se je huda tuberkuloza pojavila. Učiteljstvo tolminskega okraja posebno žaluje!

Iz ptujske okolice, 21. nov. V srce se mora smiliti ubogo slovensko ljudstvo človeku, ki si ogleduje krasno ptujsko okolico in vidi, kako da prehajajo dan za dnevom najlepši kosi slovenske zemlje v roke naših zagriženih sovražnikov. Posestvo za posestvom izginja v nenasitno žrelo nemškega moloha, ki potem s svojim denarjem, s svojo brezobzirnostjo hoče strahovati in vladati slovensko okolico. — Ža-

lostno je sicer to dejstvo, a resnično je. Še bolj žalostno pa je, da pripomočke za tako ravnanje in postopanje daje ptujskemu posilinemstvu — slovenska okolica sama. — Ta okolica prinaša jim denarja vsak dan toliko, da je čudež, da se ptujski prusaki ne prevzamejo še bolj, nego so se.

V zadnjem času se je slavni mestni svet, kateri se tu pa tam proslavi s kako svet pretresujočo resolucijo, vnovič ovekovečil v zgodovini spodnje-štajarskega nemčurstva. Tiščalo je „nemške“ mestne očete, da pokažejo svoje prusko srce pred svetom, in to se je zgodilo z zaupnico šantavemu kričaču Wolfu, v kateri zaupnici si želijo mož, ki bi ničesar ne hoteli slišati o spravi s Slovani. — Človeku se hoče pamet zmešati v glavi, ko to bere. Moške, ki so rodili na svet tako zaupnico, ti moške gotovo ne morejo živega videti nobenega Slovana in pred vsem ne nobenega Slovence. Gotovo spretetava te vrle može mraz, če jim pride v bližino kak „bindišar“ in brez dvoma se začnejo križati — če se še znajo — da bi jih ne nadlegovala ta pošast. — Le po malem! Stvar vam ni taka.

Jedna reč je pa vender, katere se ne bojijo ptujski Nemčurji, čeravno prihaja od takih ljudi, katere bi najrajše potopili v žlici vode, in ta reč, to Vam ni nič drugega, ko — slovenski denar. O ta jim diši jako dobro! Saj pa tudi ni čudo! Nemškega denarja vidijo strašno malo v „nemškem“ Ptuju. In kadar se gre za to okroglo stvar, njim ni nič bolj všeč, kakor če pride slovenski kmet in jim ga našteje kupček, da je zopet kaj mazila za pragermanska grla.

Uhogo slovensko ljudstvo, kdaj se ti bodo vender odprle oči, da spregledaš in opaziš svoje sovražnike, kateri hlepe po tvojem denarju, tvoji zemlji, katerim si pa ti trn v peti! O, kdaj se boš spametovalo ter nehalo tlačiti drugače prazne žepe ptujskim Tevtonom s svojim krvavo prisluženim denarjem?! Spoznaj vender, ptujska okolica, da hraniš gada s svojo srčno krvjo, kateri te je že pičil smrtno neštevilnokrat in te še bo! Obrni mu hrbet in ptujski Nemčurji bodo imeli kaj drugih skrbij, nego pošiljati zaupnice prusaškemu Wolfu. — Zlata vredne so bile zatagadelj „Slov. Lista“ besede, katere bi si naj zapisali vodje ptujskih in okoličanskih Slovencev na vrata: Jedina primerna slovenska naredba bi bila: „Slovenska okolica ptujska, napovej najodločnejši bojkot presitim Nemčurjem v Ptuju!“

To je vse res, a stvar ni tako lahka. — Dalo bi se sicer veliko storiti, — a — Govori se, da je nekje na svetu za ptujski okraj slov. politično društvo. Kje je in kako mu je ime? Kdo mu je predsednik? Ali spi, ali samo sanja? Znamenje živega bitja je, da diha, da se giblje. A v Ptuju? To je eno.

Druga kočljiva stvar pa je ta, da se zdi, kakor bi na Ptuju ne bilo slovenskih trgovcev, krčmarjev, rokodelcev i. t. d. Če so, naj skrbijo ptujski Slovenci, da okolica zve za nje. Naj se objavijo v „Slov. Gospodaru“ ali „Südost. Post“. Drugo bi še brž za večjo silo veljalo, le krčmarja najbrž ni, ki bi brez strahu rekel pred svetom, da je Slovenec. — To je drugo.

Tretje in najhujše pa je — težko mi sicer gre iz peresa, a biti mora — najhujše je to, da okolica nima — rabimo slabjši izraz — prevelikega zaupanja do nekaterih oseb izmed ptujske slovenske inteligence. — V podrobnosti se nočem spuščati, ker so to že bolj osebnosti in ker žaliti nočem nikogar. A resnica je, če bi bilo malo drugače pri dotičnih osebah, doseglo bi se veliko v prid ubogega slovenskega trpina, ki tako prepuščen sam sebi žalostnim očesom gleda, kako se šopiri nemčurstvo že izven Ptuja po okolici. Videant consules!

To se mi je zdelo potrebno, da se pove pred svetom. Oseb nisem navajal, zakaj, kakor rečeno, žaliti koga, ni moj namen. Da pa ni vse tako, kakor bi moralo biti med ptujskimi Slovenci, povedali so nekaj slovenski časniki že za časa zadnjih volitev.

Iz državnega zbora.

Zadnji ponedeljek je bila najprej volitev družega podpredsednika. Dr. Viktor Fuchs, član katol. ljudske stranke, je dobil 116 glasov od

oddanih 163 glasov. Dr. Kathrein, baron Dipauli in nekateri drugi Tirolci te stranke so pred glasovanjem zapustili dvorano. — Stari poslanec Plass, govoreč o predlogi glede podpor, je bičal obstrukcijo, ki je kriva, da se v zbornici najbolj nujne stvari ne rešijo o pravem času. V istem smislu je govoril tudi posl. Dvořák. V imenu manjšine je govoril posl. Pergelt, ki je zahteval da naj se za Češko zviša podpora, a njegov predlog je bil s 123. glasovi proti 98. glasom odklonjen.

Pri večerni seji v ponedeljek je govoril socialni demokrat Resel in zahteval podpore 4 milijone, kar pa presega davčne moči države, dokler bodo puške toliko potrebovale. Glavna govornika sta bila posl. Wagner in Steiner, ki je zopet hudo prijemal Žide in socialne demokrate. Gališke Žide je pa kot „popravek“ še posebej naklestil Taniecki je vič. Potem se je sprejel zakon o podporah zelo tako, kakor je predlagal odsek. Na dnevni red se je v sredo je bil postavljen nagodbeni provizorij kot prva točka, in ne ministerske zatožbe, kakor je želela levica. To je spravilo Nemce zopet iz ravnotežja. Divjali so in protestirali, češ da se kršita ustava in poslovnik in da bo vse neveljavno, kar se bo sklenilo. Wolf je grozil, da bode vse šlo na drobne kosce. Razšli so se poslanci o polnoči. Desničarji so se smejali, levičarji postiskali pesti za sredo, ko bode zopet polom za „rešitev zatiranega Nemštva“.

V proračunskem odseku avstrijske delegacije je posl. dr. Stransky odobral, da se je Avstrija sporazumela z Rusijo in izrazil veselje, da se je naredila sprava med poljskim in ruskim narodom. Posl. Gross je notranjo avstrijsko politiko imenoval panslavistično in rekel, da Nemci ne žele tesnejšega zblizanja z Rusijo. Nato je pa zopet Čeh dr. Kramář iskreno pozdravil izjave ministra Goluhovskega glede Rusije in balkanskih razmer. Slednjič je govoril še minister Goluhovski, rekč, da trozveza ostane steber naše vnanje politike, da sta se pa sporazumeli Avstrija in Rusija, ker sta se domenili, da se ne odrečeta vpliva na Balkanu, da se pa v notranje zadeve balkanskih držav ne bodeta vmešavali. Ministru Goluhovskemu je odsek soglasno izrekel zaupanje.

Slovanska krščansko-narodna zveza je predložila te dni ministroma Gautschu in Gleispachu zahteve Slovencev, Hrvatov in Malorusov glede šolstva in pravosodja. Ministra sta baje nekaj obljubila, kar se pa ne sme še povedati.

Katoliška ljudska stranka je sklenila, da bode glasovala za nagodbeni provizorij.

Politiški pregled.

Grof Goluhovski je govoril v ogerski delegaciji znamenit politični govor, v katerem je pojasnjeval naše razmere do vnanjih držav. O trozvezi je rekel, da je temelj avstrijskega miru. Soglasje med Avstrijo in Rusijo je omogočilo, da ostanejo države na Balkanu nespremenjene, ker obe ondi ne želita pridobivati si novih dežel. Vsa Evropa naj se pripravlja na važni gospodarsko-konkurenčni boj z Ameriko, ki bode glavni boj prihodnjega stoletja.

Nagodbeni provizorij, za katerega je poročevalcem izvoljen Poljak dr. Pietak, bode napravil zopet dolge in burne seje v državnem zboru. Naši poslanci imajo jako mučen položaj. Madjari hočejo vsaj jedno leto še izsesavati Avstrijo s krivično kvoto in nam silno škodljivo trgovinsko in carinsko pogodbo. Bati se je pa še celó, da se bode „iz državnih ozirrov“ po preteklem provizoriju zahtevalo, da naj ostane vse kar pri starem. In naši poslanci nimajo še ni kakih jamstev, da se spremeni po Slovenskem neznočno stanje. Stari liberalno-germanizatorski birokratizem vlada po zistemu naprej. Kaj porekó volilci, ako bodo poslanci le sluge vladi?

Poslanec dr. Ebenhoch je na volilskem shodu govoril o parlamentarnem položaju in rekel, da je obstrukcija, kakeršna se uganja v državnem zboru, sramota za nemški narod in pravo hudodelstvo. Nemški liberalci bi se radi zvezali s Slovani, ko bi jih le Slovani hoteli vzeti v svojo sredo. Zato rogovilijo, ne proti vladi za-

radi jezikovnih naredb, ampak proti večini, katero bi radi razgnali. Zato nisem hotel, je dejal Ebenhoch, prevzeti predsedništva, da niso liberalci dobili sredstva za agitacijo, s katero bi radi prišli na krmilo. Brez Slovanov se pa itak ne more vladati v Avstriji, ker imajo po številu večino.

Občinske volitve v Gradcu so se včeraj pričele. Volilno gibanje je kaj živahno. Proti krščanskim socialistom se bore združeni nacionalci in liberalci. Včeraj je volil III. razred. Treba bode za ta razred ožje volitve.

Škofovska posvetovanja se vrše te dni na Dunaju pod predsedstvom kardinala Schönborna iz Prage. Navzoči so tudi škofje: Missia, Kahn, Napotnik, Sterk, Mahnič in Flapp. Katehete bi škofje najbolj razveselili, ako bi sklenili, da naj se sestavi nov katekizem. Poročata nam dva kateheta, da dela baš uvedeni katekizem grozne neprilike ne le s svojo visoko ceno, ampak tudi glede jezika in težkih molitev.

Kanizijeva slavnost na Dunaju je bila vznesena. Znameniti govorniki so bili: škof dr. Jeglič iz Sarajeva, jezuvita Kolb in Schweykart, kapucinski gvardijan Auracher in ogerski grof Zichy. Značilno je to, da je blaženega Kanizija, ki je z vspehom deloval med Slovani, Nemci in Italijani, židinja „Neue Fr. Presse“ imenovala „avstrijskega psa“.

Reka udarjena. Objavlja se naredba ogerskega ministerstva, s katero se veljava zakona o upravnem sodišču, upravnem odboru in drugih zakonih razširja tudi na Reko.

Pomadjarjenje na Ogerskem silovito napreduje. V ogerski zbornici poslancev se predloži zakonski načrt, po katerem naj se pomadjarijo vsa imena občin in vasi, in ta imena naj se uvedo v urade in šole kot jedino prava. Na tak kruti način se bodo pretopile slovanske, nemške in rumunske vasi v madjarske. Prav zrcalo madjarske krivičnosti.

Iz Srbije se vse preklicuje, kar so pisali listi o odpozvanju ruskega poslanika in drugi ženitvi kralja Milana. Ruski poslanik Izvolski pride v Monakovo in na mesto njega v Beli Grad Sadovski. Kralja Milana je vender sram, oženiti se v drugič, ko še prejšnja žena živi.

Stranka Mladoturkov, ki je delala na to, da bi se uvedel na Turškem državni zbor, vedno bolj gine. Njeni pristaši, ki so se bili večinoma izselili na Francosko, se vračajo v domovino in sprejemajo od vlade službe. Nekateri menijo, da je temu spreobrnjenju vzrok zmaga Turčije nad Grčijo, drugi pa, da so izgubili Mladoturki veselje do parlamenta, ko slišijo, kaj se godi v avstrijski zbornici.

Domače novice.

Osebnosti. Na graškem vseučilišču je bil v soboto promoviran č. g. Anton Požar, župnik v Pregarjih v Istri, doktorjem prava. Iskreno čestitamo! — Kanonično vmeščena sta bila včeraj č. g. Matevž Kljun na župnijo Višnjo Goro in Janez Zabukovec na župnijo Zgornji Tuhinj. — Č. g. dr. Jan. Mauring, kapelan na Igu, je prezentovan za Codellijev kanonik pri ljubljanskem kapiteljnu.

Volitev v notarsko zbornico kranjsko se je izvršila in izvoljeni so bili: predsednikom gospod notar Ivan Gogola, odborniki gg. Viktor Globočnik v Kranju, Niko Lenček v Škofji Loki, Ivan Plantan v Ljubljani, dr. Albin Poznik v Novem Mestu, Luka Svetec v Litiji in dr. Fran Vok v Ljubljani, namestnika gg. Anton Komatar na Vrhniki in Stanko Pirnat v Mokronogu. Iz poučenih krogov smo izvedili, da je bila precej močna agitacija med notarji za izvolitev Nemca za predsednika. V resnici dobil je narodni kandidat le 13 glasov, nemški pa 7. Mi pri sedanjih razmerah, ko postaja Nemštvo od dneva do dneva močnejše, posebno v Ljubljani, takega postopanja ne moremo odobravati, tudi ako bi narodni kandidat ne imel nobenih drugih zaslug, kakor da ga je rodila slovenska majka.

„Narodov Dihur“, ki sliši tudi na ime Tavčar-Malovrhov list, spada med najbolj nedostojne liste, tako da se ga vsakdo sramuje javno

v roke vzeti. V blagajnici „Narodovega Dihurja“ bi že bila zavladata suša, ker se je najgorečnejšim pristašem že pristudilo brezmejno podlo pisanje tega lista, ko bi ne bil poštenjak z Grada vzel revolver in ga nastavljal županu na prsa. Posrečilo se mu je dobiti na ta način magistratnih inseratov in dvakrat je bil poštenjak povabljen od župana na mastno večerjo. Nastavljal je revolver tudi drugim na prsa, n. pr. Židom v Mödlingu. Dobil je za inserat cel svet z znamenitim čevljem na vrhu in 72 ljubljanskih čevljarjev se je na ta narodno napredni inserat posebej naročilo. „Narodov Dihur“ je takó postal debel, na kar je posebno ponosen. — Če se komu te besede zde presurove, povemo, da smo jih posneli po Tavčar-Malovrhovem listu, kateri imenuje sam sebe „uglednim“ časopisom.

Tudi mi tako! Včerajšnja „Edinost“ je prinesla dr. Tavčarju in kranjski narodni stranki za zrcalo izvrsten članek v katerem pravi: „Dr. Tavčar je osebno blaga duša in usmiljenega srca. Vse naše napadanje na dr. Tavčarja se omejuje na to, da lojalno odbijamo načela, o katerih smo prepričani, da so kriva in pogubna. Te svobode si ne damo jemati niti nasproti dr. Tavčarju, niti nasproti nikomur drugemu.“ — Tudi mi tako, magari, četudi dr. Tavčar komu vzame kruhek in ga ubije na mestu! Ako bomo mi molčali, kamni bodo kričali: „Dr. Tavčar ima kot politik kriva in pogubna načela!“

Novo nemško gledališče v Ljubljani se vedno bolj bliža uresničenju. Poroča se nam, da je Kranjska hranilnica, katera že več let daje po 20.000 gld. v fond za zgradbo samostojnega nemškega gledališča, nakupila velikanski prostor Zenkerjeve hiše na Igriskem trgu z namenom, rezervirati ga za nemško Talijo. Ta nemški zavod bode od botre Kranjske hranilnice gotovo z denarjem dobro podprt in bode delal občutno konkurenco komaj razcvetemu slovenskemu gledališču. Ker nedostaja pravih Nemcev v Ljubljani, računajo ti krogi brezdvomno na slovenske obiskovalce, in to kaže, kako ekspanzivno je postalo Nemštvo na Kranjskem, odkar predsednik slovenskega gledališča dr. Tavčar zaliva nemško-slovenski zvezi. To bode rodilo še tak sad, da se bodo odprle oči vsem onim, ki nam danes še ne verujejo, in najbolj se bode končno čudil dr. Ivan Tavčar sam — „zbranim svojim delom“.

Električno železnico dobi baje Ljubljana. Dne 29. t. m. bode ogled. Slovenci, ne spite, da ne bode ta železnica dala Ljubljani zopet še bolj nemškega lica! Kdo jo bode delal? Kdo do- ločil napise na mestnih vozovih? Kdo vtaknil dobiček v žep? — Vemo!

Potres je bil v Kamniku in okolici dne 22. t. m. zjutraj ob 1/2 9. uri. Bil je močan, a škode ni napravil.

Petdesetletnica ljubljanske firme G. Tönnies izvršila se je pretečeno soboto in nedeljo zelo sijajno. V soboto zvečer priredili so delavci svojim gospodarjem veliko bakljado z godbo, ki se je pomikala z Dunajske ceste do Šiške. V nedeljo je bila pri sv. Petru sv. maša. Opoludne se je zbralo pri banketu v prostorih starega strelišča okoli 500 ljudi. Povabljeni so bili večinoma delavci in najožji prijatelji tvrdke. Opazili smo med drugimi gg.: dež. vlade svetnika g. pl. Rühlinga, predsednika trg. zbornice Perdana, ces. svetnika Murnika. Gosp. Murnik je razložil v daljšem govoru razvoj te domače tvrdke, katera se je iz neznatnih začetkov razvila do industrijskega podjetja, ki se šteje med največje v deželi in razteguje svoje delovanje daleč čez kranjske meje ter s tem podpira domače blagostanje. Govor je vzbudil veliko zanimanje med poslušalci. Najstarejši šef tvrdke g. G. Tönnies je razdelil pri tej priliki starejšim delavcem hranilnične knjižice kot častno darilo. Zvečer vršil se je delavski ples v istih prostorih. Ker daje firma Tönnies večinoma slovenskim delavcem zaslužka, zabeležili smo to redko slavnost.

Slovensko gledališče. Sinoči se je predstavljala veseloigra „Knjižničar“. V petek se bode prvič predstavljala Verdijeva slavna opera „Ples v maskah“ („Un ballo in maschera“). Libreto je krasno poslovenil g. prof. A. Funtek.

Upraviteljem občine pomjanske je imenoval dež. odbor isterski vsled predloga namestništva v Trstu znanega Gugnaza in še bolj znanega Bartolicha. To je pa res po — Rinaldinijevo. Prvega je nekdanj odstavila vlada sama, ker je postopal nezakonito, drugi pa je poznan kot najhujši agitator in snovatelj vseh spletk proti slovanski stranki v Istri!

S Koroškega se nam piše: Na celi črti imamo pri nas občinske volitve. Naval združenih nemških liberalcev in nacionalcev na slovenske postojanke je velikansk. Bijemo se za žive in mrtve. Ako bi v boju za našo pravično stvar ne stala v prvi vrsti naša vrla duhovščina, tista duhovščina, katero g. dr. Tavčar surovo poganja v kot in jej maši usta, propadli bi na vsi črti. S pomočjo teh naših vrlih voditeljev rešimo znabiti vsaj nekaj slovenskih občin pred nemško poplavo. — V našo „Narodno šolo“ v Št. Rupertu pri Velikovu se je vpisalo v 1. razred 64 otrok in v 2. razred 59 otrok. Žal, da je v drugem razredu le 16 dečkov. Velikovski Nemci imajo poseben lov na slovenske dečke in jih tišče v mestno nemško šolo. Vsled groznega terorizma se je vpisalo v prvi razred te nemške šole letos zopet 80 otrok. Na levem bregu Drave bo še mnogo dela, ker ljudstvo še premalo zna ceniti koristi naše izvrstne domače šole.

Društva.

Slovenska krščansko-socijalna delavska zveza v Ljubljani priredi v nedeljo dne 28. novembra prvi društveni sestanek v prostorih „Katoliškega doma“ v Ljubljani. Vspored: 1.) Nagovor predsednikov; 2.) Predavanje č. g. J. Sušnika o upeljavi elektrike in telefona v Ljubljani. 3.) Petje. 4.) Raznoterosti. Začetek ob 1/5. uri popoldne. Vstopnina prosta. Slovenski delavci in delavke, prihitite na sestanek v najmnogobrojnejšem številu! Zvezi pristopila sta kot ustanovna člana č. gg. prof. A. Zupančič in Luka Smolnikar. Kot podporni člani pa so pristopili: dr. J. Janežič; Iv. Pristov, kapelan pri sv. Križu pri Litiji; Tomaž Rožnik, kapelan v Mengšu, Ana Bahar in Marija Monfredo iz Ljubljane. — Veselo omizje v „Vipavski zadruzi“ na Bregu v Ljubljani darovalo je za društveno zastavo 2 gld. 60 kr. Živeli nasledniki!

Mestna hranilnica ljubljanska ne bode znižala obrestne mere za hranilne vloge, ampak bode tudi v prihodnje obrestovala vloge po 4%, in bode sama plačevala novi rentni davek, tako da bodo vlagatelji dobivali cele 4% obrestij. Mestna hranilnica ljubljanska je danes največji slovenski denarni zavod, ima že blizu pet milijonov vlog in je popolnoma varen zavod,

ker za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo. — To nam poslano notico lojalno objavljamo, ker želimo Mestni hranilnici ljubljanski prospeha, ako bode odstranila napake, katere se omenjajo v današnjem uvodnem članku. Istotako objavljamo nastopno notico:

Ljudska posojilnica v Ljubljani, Gradišče št. 1., sklenila je, da plača rentni davek iz svojega, tako da dobijo vlagatelji polne 4 1/2% obrestij od hranilnih vlog. Upati je, da bode vsakdo vlagal pri Ljudski posojilnici, ker je pri obrestih precejšnja razlika proti drugim hranilnicam, pri tem pa popolna varnost in se sme vsaki dan vložiti, ali tudi dvigniti. Po pošti ni troškov.

Slovanski svet.

Novi hrvatski listi. „Narodna misao“ se bode imenoval hrvatski list, o katerem smo že omenili, da bode začel izhajati v Zagrebu. Izdajala ga bodeta dr. Erazem Barčič in dr. Fran Potočnjak po trikrat na teden. Zastopal bode list v narodno-političnem pogledu misel jedinstva narodnih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Največjo pozornost bode list obračal na narodnogospodarska vprašanja, v kulturnem oziru se bode potegoval za narodni razvoj in odbijal tuji vpliv, v društvenem oziru bode pa stal na stališču enakosti in ravnopravnosti. G. Potočnjak je odstopil od uredništva „Hrvatske Domovine“. — V Zadru bode začel izhajati list stranke prava „Dalmatinski Hrvat“ in tudi Mostar dobi nov hrvatski list.

Slovanska mecena. Ruski milijonar Terschenko je daroval 200.000 rubljev, da se v Kijevu otvori obrtna šola. Mijo pl. Novakovič Gjurabojski, c. kr. major v pok., pa je daroval 10.000 gld. za osnutek „Mensae academicae“ v Zagrebu.

Slovanska umetnost na Dunaju. Evgen Onegin, slavna Čajkovskega opera, je dosegla na dunajski dvorni operi popoln uspeh. Nemški nacionalni listi trde o tej priliki, da je dvorna opera nemšk zavod, namenjena v prvi vrsti nemški umetnosti. Čudno, da ne vedo, da denar, ki jo vzdržuje, je tudi sad slovanskih žuljev. Vkljub jezi nemških nacionalcev je na Dunaju sijajno vspel tudi Dvořakov oratorij „Sveta Ljudmila“.

Hrvatje v Pragi bodo jubelej hrvatskega službenega jezika praznovali 14. decembra s slavnostjo na Zofijinem otoku. Državni poslanec Vek. Spinčič prevzel je protektorat slavnosti. Slavnost se priredi na korist družbe sv. Cirila in Metoda za Istro.

Hrrr na kapelane! V Bošnjaku so zaprli kapelana Rogovića in v Jelenju na Reki kapelana Begčevića radi volilne agitacije.

Razne stvari.

Boj v Gradcu. Krščansko-socijalni poslanec Axmann je hotel prirediti zadnjo soboto med somišljeniki v Gradcu shod. Socijalni demokratje so vsled tega udarili skupaj in rogovillili, kakor le oni znajo. Ker jih policija ni mogla ukrotiti, prišlo je vojaštvo in začel se je boj. Z bajonetom je bil zaboden delavec Mlinarič (!), da je umrl. Nevarno ranjeni so bili 4 delavci in dva stražnika in več je bilo lahko ranjenih. Značilno je, da glasilo „Narodove“ stranke, ko to poroča, grdi Axmanna in drži s surovimi mokrači.

Velika požara. Dne 19. t. m. je uničil požar židovski del mesta Sambor. — V Londonu pa gori mestni oddelek City, v katerem so večinoma tovarne in skladišča. Škoda je okoli milijona funtov šterlingov, a še se ogenj vedno širi. Dolej je oškodovanih 290 tvrdk.

Prebivalstvo zemlje. Po novih štetvah živi na zemlji 1535 milijonov ljudi. Na Evropo pride 378.6 milijonov ljudi, in od teh 28% na Rusijo, 26% pa na Avstro Ogersko in Nemčijo.

O vseh svetih igra se v naših gledališčih žaloigra „Mlinar in njegova hči“, v Španiji pa igrajo tedaj ob natlačeno polnih gledališčih „Don Juan Tenorio“. Snov ji je stara pravljica o Don Juanu.

Izurjenega

solicitatorja

sprejemem proti dobri plači.

Dr. Valentin Krisper,

advokat v Ljubljani.

98 (3-1)

Janez Jax
Ljubljana, Dunajska cesta 13.
priporoča svojo veliko zalogo
šivalnih strojev
35 (47-42) in
strojev za vozarenje.
(biciklov, velocipedov.)
Ceniki franco na razpolago.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak
v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
49 (24-23) izvršuje po najnižjih cenah

sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se sosebno za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Pleskarska in lakirarska obrt
Josipa Makovca
Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.
se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, 47 (35-28) kakor v mestu tako na deželi
zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.
Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

• **Alojzij Lenček,** •
stavbeni in galanterijski klepar,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.
se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.
Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in
54 (32-25) zmerne cene.

Ljudska posojilnica
v Ljubljani, Gradišče št. 1.
Semestralna bilanca
Stanje dne 31. oktobra 1897.
(17mesečni obstanek).

Posojila gld. 558.720.80	Udov 414 z vplačanimi deleži gld. 2.728—
Naloženo pri hranilnicah, bankah, poštini	Hranilnih vlog 625.435.29
hranilnici in gotovini „ 82.000.53	
Raiffeisnovim posojilnicam posodila gld. 239.789.32.	
Prometa v 10. mesecih od 1. januarja do 31. oktobra 1897	
gld. 2,814.290.32.	

97 (1-1)

Andr. Druškovič,
36 (47-43) trgovec z železnino
v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.
priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Cene kakor pri razprodaji!

Cene kakor pri razprodaji!